

Sygn. akt IV U 60/18

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 05 czerwca 2018 roku

Sąd Rejonowy w Świdnicy IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie :

Przewodniczący: SSR Maja Snopczyńska

Protokolant : Karolina Nowicka

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 05 czerwca 2018 roku w Ś.

sprawy z odwołania **J. Z.**

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w W.

w sprawie (...)

o zwrot zasiłku chorobowego

zmienia zaskarżoną decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w W. w sprawie (...) z dnia 15.01.2018 roku w ten sposób, iż stwierdza, że wypłacony zasiłek chorobowy opisany w decyzji nie stanowi nienależnie pobranego świadczenia i ustala brak obowiązku zwrotu pobranego zasiłku chorobowego opisanego w tej decyzji.

UZASADNIENIE

Powód J. Z. wniósł odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w W. z dnia 15 stycznia 2018 roku stwierdzającej że zasiłek chorobowy za okres od 6 do 27 października 2016 roku stanowi nienależnie pobrane świadczenie oraz zobowiązującej powoda do jego zwrotu. W uzasadnieniu powód wskazał, że bezspornym jest, że w trakcie pobierania zasiłku chorobowego na podstawie umów zlecenia wykonywał pracę nauczyciela. podniósł jednak, że zatrudniony jest na podstawie umowy o pracę w szkole, która jest płatnikiem składek na ubezpieczenia, zaś u innych podmiotów wykonuje pracę na podstawie umów zlecenia i tu nie są odprowadzane składki na ubezpieczenie społeczne; był przekonany że w takiej sytuacji jest zobowiązany - pomimo zwolnienia lekarskiego - do wykonania pracy z umowy zlecenia; nie miał świadomości, że takie zachowanie jest niezgodne z regułami ubezpieczenia społecznego; ponadto podnosił, że kwota uzyskana z tych czynności wynosi 366,85 zł, co nie stanowi minimalnego wynagrodzenia ani nawet zapewnienia minimum egzystencji.

W odpowiedzi na odwołanie Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w W. wniósł o oddalenie odwołania oraz zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego. W uzasadnieniu powołano podstawę prawną decyzji, podnosząc, iż powód nieprawidłowo interpretuje przepisy, nie wykazał, że mógł pracować w małych grupach.

W toku postępowania Sąd ustalił

następujący stan faktyczny:

Powód jest zatrudniony w Zespole Szkół nr (...) w D..

W okresie od 23 września 2016 do 27 października 2016 roku powód miał orzeczoną niezdolność do pracy i wypłacono mu za okres od 23 września do 5 października 2016 roku wynagrodzenie za czas choroby, a za pozostały okres zasiłek chorobowy.

Decyzją z dnia 15 stycznia 2018 r. organ rentowy stwierdził, że zasiłek chorobowy wypłacony za okres od 6 do 27 października 2016 roku stanowi nienależnie pobrane świadczenia i zobowiązał powoda do zwrotu zasiłku chorobowego za w/w okres w kwocie (...), na którą składała się kwota (...) zł z funduszu chorobowego za powyższy okres oraz odsetki w kwocie (...)

W uzasadnieniu decyzji wskazano, że w toku postępowania wyjaśniającego ustalono, że w czasie orzeczonej niezdolności do pracy powód świadczył pracę na podstawie umowy zlecenia na rzecz D. M., (...) Liceum Ogólnokształcącego dla Dorosłych oraz Niepublicznego Gimnazjum nr (...) w P. i za wykonaną pracę powód otrzymał wynagrodzenie.

Dowód: akta ZUS – w załączeniu

W okresie od 6 do 27 października 2016 roku powód wykonywał czynności na podstawie umów zleceń na rzecz D. M. (11, 18, 25 X 2016r), (...) Liceum Ogólnokształcącego dla Dorosłych (9, 23 X 2016 r) oraz Niepublicznego Gimnazjum nr (...) w P. (6,13,20,27 X 2016r).

Bezsporne

We wskazanych szkołach powód wykonywał czynności nauczyciela, w jednej ze szkół miał dwie godziny zajęć co dwa tygodnie, a w dwóch szkołach - godzinę lekcyjną tygodniowo. Łącznie otrzymał(...) wynagrodzenia. Powód nie wiedział, że pracując na umowę zlecenia narusza przepisy.

Dowód: potwierdzenia przelewów k. 13-15

zeznania powoda k. 21, płyta CD k. 23

W tak ustalonym stanie faktycznym

sąd zważył:

Odwołanie podlegało uwzględnieniu.

Zgodnie z art. 84 ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych (t.j. Dz. U. z 2017 roku, poz. 1778) osoba, która pobrała nienależne świadczenie z ubezpieczeń społecznych, jest obowiązana do jego zwrotu, wraz z odsetkami, w wysokości i na zasadach określonych przepisami prawa cywilnego, z uwzględnieniem ust. 11.

Zgodnie zaś z art. 84 ust 2 powyżej cytowanej ustawy za kwoty nienależnie pobranych świadczeń uważane są:

1) świadczenia, które zostały wypłacone pomimo zaistnienia okoliczności powodujących:

a) ustanie prawa do świadczeń,

b) wstrzymanie wypłaty świadczeń w całości lub w części,

jeżeli osoba pobierająca świadczenie była pouczona o braku prawa do ich pobierania;

2) świadczenia przyznane lub wypłacone na podstawie nieprawdziwych zeznań lub fałszywych dokumentów albo w innych przypadkach świadomego wprowadzenia w błąd organu wypłacającego świadczenia przez osobę pobierającą świadczenia.

Przepis ten, ustanawiając obowiązek zwrotu świadczenia przez osobę, która pobrała nienależne świadczenie, wskazuje istotną cechę nienależnie pobranego świadczenia w ujęciu u.s.u.s, tj. świadomość (złą wiarę) osoby pobierającej świadczenie co do nieprzysługiwania tego świadczenia w całości lub w części od początku albo w następstwie później zaszłych zdarzeń. Obowiązek zwrotu świadczenia obciąża więc tylko tego, kto przyjął świadczenie w złej wierze, mając świadomość jego nienależności. Dotyczy to zarówno osoby, która została pouczona o okolicznościach dotyczących braku prawa do pobierania świadczenia (art. 84 ust. 2 pkt 1 u.s.u.s.), jak i osoby, która uzyskała świadczenie na podstawie nieprawdziwych zeznań lub fałszywych dokumentów albo w innych przypadkach świadomego wprowadzenia w błąd organu wypłacającego świadczenie (art. 84 ust. 2 pkt 2 u.s.u.s.). Świadomość nienależności świadczenia może mieć źródło w pouczeniu udzielonym przez organ rentowy co do okoliczności powodujących konieczność zwrotu świadczenia bądź też może wynikać z zawinionego działania osoby, która spowodowała wypłatę świadczeń.

W orzecznictwie sądowym, dotyczącym problematyki zwrotu nienależnie pobranych świadczeń, ugruntowany jest pogląd o możliwości domagania się przez organ rentowy zwrotu nienależnie pobranego świadczenia tylko wówczas, gdy ubezpieczonemu można przypisać złą wolę, przy czym dla ustalenia obowiązku zwrotu nienależnie pobranego świadczenia, decydujące znacznie ma świadomość i zamiar ubezpieczonego, który pobrał świadczenie w złej wierze.

W niniejszej sprawie nie można uznać, by powód pobrał świadczenie w złej wierze, albowiem nie zostały spełnione przesłanki z art. 84 ust. 2 powołanej ustawy z dnia 13 października 1998 roku. W tym miejscu wskazać należy, że pouczenie osoby pobierającej świadczenie o okolicznościach powodujących ustanie prawa do świadczenia albo wstrzymania wypłaty świadczenia w całości lub części ma doniosły charakter z uwagi na fakt, iż przesądza o świadomości ubezpieczonego pobrania świadczenia bez podstawy prawnej. Powinno ono zawierać informację o okolicznościach, których wystąpienie spowoduje brak prawa do świadczenia lub wstrzymanie jego wypłaty w całości lub części oraz zobowiązanie powiadomienia organu rentowego o zajściu ww. okoliczności. Obowiązek udzielenia pouczenia obciąża organ rentowy, który w przypadku sporu zobowiązany jest do wykazania skutecznego doręczenia prawidłowego pouczenia adresatowi. W przypadku braku potwierdzenia doręczenia przesyłki zawierającej stosowne pouczenie organ rentowy skuteczność doręczenia może wykazywać innymi dowodami.

Strona pozwana nie wykazała natomiast, aby powód pouczony został o braku prawa do pobierania świadczeń, bowiem w aktach organu rentowego brak jest jakiegokolwiek decyzji zawierającej pouczenie, z którego wynikałoby kiedy i w jakich okolicznościach następuje zwrot nienależnie pobranych świadczeń. Powód (co wynika z zeznań powoda) nie miał świadomości, że wypłacony mu zasiłek chorobowy stanowi świadczenie nienależne, jeżeli w tym czasie podejmie jakiegokolwiek obowiązki wynikające z wcześniej zawartych umów zlecenia.

Abstrahując od powyższego zdaniem Sądu w niniejszej sprawie nie zostały spełnione przesłanki art. 17 Ustawy z dnia 25 czerwca 1999 roku o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (tekst jednolity – Dz. U. z 2016 roku, poz. 372). W tym miejscu wskazać należy, że pracą zarobkową, o której mowa w art. 17 ust. 1 ustawy o świadczeniach, jest każda aktywność ludzka, niezależnie od stosunku prawnego, w ramach której jest realizowana, skutkująca uzyskaniem dochodu. Na gruncie tej przesłanki nie ma natomiast znaczenia czy konkretna praca podejmowana jest w celu zarobkowym, a więc, czy osiągnięcie dochodu było głównym motywem jej podjęcia (zob. A. Rzetecka-Gil, Komentarz do art. 17 [w:] Ustawa o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa. Komentarz, Warszawa 2009, pkt 5). Spełnienie wspomnianej przesłanki było wielokrotnie przedmiotem oceny zarówno ze strony Sądu Najwyższego, jak i sądów powszechnych. Na tym tle dominuje podejście przypisujące zarobkowy charakter każdej działalności przynoszącej jakikolwiek dochód. Nie dotyczy to jedynie sporadycznych, incydentalnych i wymuszonych okolicznościami przejawów aktywności zawodowej (por. m.in. wyroki SN z: 5 kwietnia 2005 r., sygn. akt I UK 370/04, OSNP nr 21/2005, poz. 342; 12 maja 2005 r., sygn. akt I UK 275/04, OSNP nr 3-4/2006, poz. 59; 5 października 2005 r., sygn. akt I UK 44/05, OSNP nr 17-18/2006, poz. 279; 15 czerwca 2007 r., sygn. akt II UK 223/06, OSNP nr 15-16/2008).

Na gruncie art. 17 ust. 1 ustawy o świadczeniach odrębnie ocenia się spełnienie przesłanki polegającej na wykorzystywaniu zwolnienia od pracy w sposób niezgodny z celem tego zwolnienia. Chodzi tutaj - ogólnie rzecz

ujmując - o takie działania, które są nieodpowiednie dla osoby chorej i mogą wydłużyć okres pozostawania na zwolnieniu. Są to także wszelkie działania utrudniające proces leczenia i rekonwalescencję (por. wyrok SN z 14 grudnia 2005 r., sygn. akt III UK 120/05, OSNP nr 21-22/2006, poz. 338). w niniejszym postępowaniu nie zostało wykazane, aby czynności podejmowane przez powoda były działaniami nieodpowiednimi dla osoby chorej.

Ponadto w tym miejscu powołać należy wyrok Trybunału Konstytucyjnego z 25 II 2014r (SK 18/13, cyt. za LEX) w którym wskazano, że art. 17 ustawy z 25 VI 1999ro świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa w zakresie w jakim stanowi podstawę do utraty prawa do zasiłku chorobowego ubezpieczonego, który wykonywał prace zarobkową, uzyskując wynagrodzenia przekraczające minimalną wysokość wynagrodzenia za pracę, jest zgodny z art. 67 ust. 1 w zw. z art. 64 ust. 1 i 2, art. 31 ust 3 oraz art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej. W uzasadnieniu Trybunał podkreślił, że ustawodawca przewidział, że osoby, które są w stanie samodzielnie zarobkować pomimo pozostawania na zwolnieniu lekarskim, nie są w ogóle objęte zakresem prawa do zabezpieczania społecznego, a także, że przesłanką realizacji tego prawa jest brak środków utrzymania obywateli niezdolnych do pracy ze względu na chorobę. Nie można uznać, że wynagrodzenie z tytułu umów zlecenia otrzymywane za prace świadczone jedynie doraźnie, tj. w jednej ze szkół przez dwie godziny co dwa tygodnie, a w dwóch szkołach - godzinę lekcyjną tygodniowo, stanowi zabezpieczenie środków utrzymania powoda. Tym bardziej, że powód wykazał, że z tytułu tych umów za miesiąc październik otrzymał kwotę (...)

Powód nie może więc zostać obciążony zwrotem zasiłku chorobowego, w szczególności mając na uwadze fakt, że nie został pouczone o braku prawa do pobierania świadczenia konsekwencjach pobrania świadczenia, które może okazać się nienależnym.

Mając powyższe na uwadze, Sąd uznał, iż brak było materialnej podstawy odmowy powodowi prawa do zasiłku chorobowego, jak również żądania zwrotu wypłaconego świadczenia i na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. zmienił zaskarżoną decyzję.